

YTTRANDE

2022 12 07

Dnr: Ku2022/01357

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråds (ArbetSam) yttrande avseende:
Betänkande Kreativa Sverige!

ArbetSam välkomnar en nationell strategi för kulturella och kreativa näringar. ArbetSam ställer sig bakom utredningens betänkande som helhet. Här nedan några områden vi vill lyfta lite extra med utgångspunkt från de sex strategiska prioriteringsområden som betänkandet utpekat:

Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan

ArbetSam ser positivt på att man ser betydelsen av ett tydligare tvärpolitiskt ansvar. Vår erfarenhet är att det behövs ett tvärpolitiskt ansvar. Två exempel:

Arbetslivsmuseerna är besöksmål med omkring 10 miljoner besök per år och därmed betydelsefulla för turistnäringen.

Det rörliga kulturarvet såsom museijärnväg, traditionsfartyg, veteranflyg och veteranbilar saknar idag skydd. Riksantikvarieämbetets rapport Det rörliga kulturarvet KU2017/00942/KL pekar på behovet av ett stärkt lagskydd för det rörliga kulturarvet. För att få det till stånd krävs ett tvärpolitiskt ansvar.

I Sverige är civilsamhället omfattande, det sträcker sig över skilda områden som genomsyrar samhället. Civilsamhället bör beaktas i de svenska förordningarna. Betydelsen och vikten av att värna om civilsamhället lyfts fram i de kulturpolitiska målen. Det bör avspeglas i förordningar och lagar. Ofta är det enskilda och ideella verksamheter som drabbas värst vilket både begränsar och krymper civilsamhällets verksamheter och inflytande, och på lång sikt demokratin.

Förnyelse av rådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd

Varje investerad krona på ett arbetslivsmuseum innebär en uppväxling. Arbetslivsmuseer finns över hela landet, ofta på landsbygden. De skapar aktiviteter genom utställningar, föreläsningar, musikarrangemang, skolprogram med mera. Flera bedriver kafé eller restaurangverksamhet. De köper tjänster och är en betydande del av näringsverksamheten på orten.

ArbetSam ser positivt på förslag att framgent utreda och analysera hinder kopplade till skattefrågor som kulturella och kreativa företag möter. ArbetSam är en av de organisationer som bidragit med underlag till NOD:s (Nationellt organ för demokrati) lägesbild om moms- och skattefrågor.

Långsiktigt och snabbt på upphovsrättens marknad

Upphovsrätt är ett angeläget och betydelsefullt område för arbetslivsmuseerna som sitter på omfattande samlingar av både föremål, fotografier och media. I remissvaren på Upphovsrätten på den digitala marknaden Ds 2021:30 belystes vikten av upphovsrättsfrågan inom museiområdet.

Arbetslivsmuseerna har behov och vilja att digitalisera sina samlingar. Det är av stor vikt att man ser till deras förutsättningar i digitaliseringsinsatser.

Export, internationalisering och värdeskapande utomlands

På arbetslivsmuseerna förvaltar man ett omfattande immateriellt kulturarv. Sverige har undertecknat UNESCO:s konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet. Det är av stor vikt att man skapar hållbara förutsättningar för att samla in och långsiktigt kunna förvalta vårt gemensamma immateriella kulturarv.

Hållbar arbetsmarknad och kompetensförsörjning för alla

Vad skulle Sverige vara utan alla våra eldsjälar? Arbetslivsmuseerna engagerar omkring 30 000 personer. Engagemanget bidrar till social hållbarhet. Arbetslivsmuseerna fungerar som utbildande och bildande institutioner. På de svenska bruksorterna runt om i landet, där man ofta finner arbetslivsmuseerna, är arbetslösheten högre än riksnittet. En satsning på verksamheter som redan finns runt om i landet skulle växla upp varje investerad krona gånger tre. Det skulle kunna bli en insats för demokratin, sociala hållbarheten, integrationen och sysselsättningen.

Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom).

Arbetslivsmuseerna finns där historien utspelade sig. De finns över hela landet och ofta på landsbygden. Arbetslivsmuseerna bildar en karta över hur Sverige industrialiserades. Verksamheter förlades till platser där det fanns strömmande vatten som kunde ge energi till maskinerna och skapa förutsättningar för driften. Inte sällan byggdes samhällen upp runt om verksamheterna och idag är de självklara orter på landsbygden. Arbetslivsmuseerna stärker det sociala kapitalet på orten. De ligger ofta på natursköna platser och blir på flera sätt en självklar del av besöksnäringen på orten.

Om Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd – Sveriges största museiorganisation

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam) samlar drygt 600 arbetslivsmuseer, 30-tal organisationer och 20-tal enskilda medlemmar. Medlemmarna rekryteras från orter över hela Sverige. ArbetSam har i samarbete med Arbetets museum identifierat 1 500 museianläggningar i Sverige. Driftsformerna för dessa museer är mycket varierade: enskilda föreningar, stiftelser, privatpersoner och företag som sköter den vardagliga driften. Ägandeförhållandena är minst lika mångfacetterade med föreningar, stiftelser, kommuner, företag och privatpersoner som ägare. Huvudparten av arbetslivsmuseerna drivs av ideella krafter.

Bakgrund

På arbetslivsmuseerna berättar man om människor, deras liv och deras drömmar och om arbetets vardag men också om maskiner och teknik. Gemensamt för arbetslivsmuseerna är att man huvudsakligen arbetar med den senare delen av 1800-talets och 1900-talets historia. Under den perioden utvecklades Sverige till ett industriland. Industrianläggningarna i Sverige lokaliserades till strömmande vatten och dammar där det fanns tillgång till vattenkraft. Många industrianläggningar har bevarats och visas idag upp som arbetslivsmuseer. Industriasamhällets kulturarv berättar om hur industrialismen och de stora folkrörelserna i form av liberalism, frikyrklighet, nykterhet, kvinnorörelse och arbetarrörelse formade det moderna demokratiska Sverige.

Värdet av det ideella arbetet på arbetslivsmuseerna har beräknats till mer än 120 miljoner kronor per år. Arbetslivsmuseerna är viktiga ur ett besöksnäringssperspektiv och kan i många fall vara den bidragande orsaken till att turistfamiljen besöker just detta område. Arbetslivsmuseerna har omkring 10 miljoner besök per år.

Mikael Parr
Ordförande

Lovisa Almborg
Verksamhetsledare